

Civilt försvar – vad är det?

14 april 2023

Syftet med chefsdialog

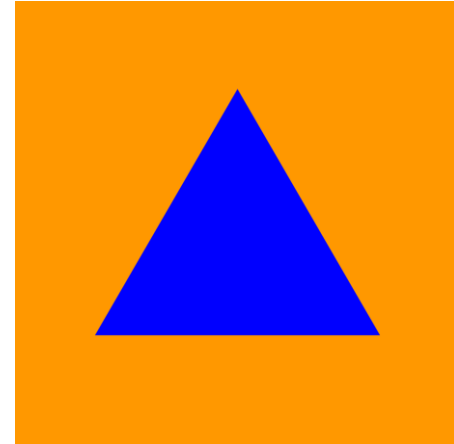

- Syftet med chefsdialog är att ha samtal om viktiga ämnen som berör oss alla i Östhammars kommun. Det är en dialog mellan oss chefer tvärs över våra olika verksamheter, men också mellan kommunförvaltningsledningsgruppen och hela kommunens samlade chefsstyrka.
- Ämnet för dialogen kan vara att skapa något nytt tillsammans, ibland att hitta en väg framåt, andra gånger att förankra eller till och med felsöka ett beslut som behöver tas
- Formen är dialog där vi alla deltar. I dialogen lyssnar vi på varandra och tänker tillsammans.

Dagens agenda – Civilt försvar, vad är det?

- Syftet med chefsdialog & dagens agenda
- Enhetspresentation Säkerhetsskydd & beredskap
- Länsstyrelsens ansvar & roll – *Johan Larsson*
- Kommunens ansvar & roll
 - Krigsplacering

Presentation av Säkerhetsskydd och beredskap

Chefsdialog 2023-04-14
Malin Hübinette, Säkerhetsskyddschef

ÖSTHAMMARS
KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

Säkerhetsskydd och beredskap

- Vi är en liten "enhet", har gått från att vara en person till att vara två. Under 2023 är vi tre personer.

- Enhetens uppdrag – vi har det övergripande ansvaret för att kommunens verksamheter har de planer som är lagstadgade och nödvändiga för att kunna bedriva vår samhällsviktiga verksamhet

Utmaningar och framgångar

- Vår ambition är att marknadsföra oss bättre, vilka vi är, hur man kommer i kontakt med oss och inom vilka områden vi kan hjälpa verksamheterna.
- Brett område, många processer på gång samtidigt
- Vi samarbetar med alla sektorer, bland annat inom det stora projektet som drogs igång under hösten med kontinuitetsplanering, där har samarbetet sett olika ut. Sektorerna har själva fått välja vilket stöd, av oss, de velat ha.

I min roll

Ödmjukhet

Vi har sällan hela bilden

Uppbyggnaden av totalförsvaret

Länsstyrelsens och kommunernas roll

Johan Larsson, Försvarsdirektör Uppsala län

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Länsstyrelsens sammanhållande roll

Länsstyrelsen ska vara sammanhållande för krisberedskapen i länet - ett regionalt råd för krisberedskap och skydd mot olyckor (KSR)

Som högsta civila totalförsvarsmyndighet i länet har länsstyrelsen en motsvarande sammanhållande funktion i frågor om civilt/totalförsvaret – nya civilområden påverkar inte detta

Se till att nödvändig samverkan kommer till stånd både inom länet och med närliggande län

Viktiga uppgifter inom krisberedskapen

- Planera för och ansvara för räddningstjänsten vid kärnteknisk olycka och för sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen vid en sådan olycka
- Samverka med länets aktörer och stödja deras planering
- Vid en kris, upprätta ledningsfunktion för samordning och information
- Stödja kommunerna i deras verksamhet som omfattas av lagen om skydd mot olyckor (LSO) genom rådgivning och information
- Tillsyn över kommunernas arbete enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)
- Tillsyn över verksamheters arbete med att förebygga allvarliga kemikalieolyckor enligt den så kallade Sevesolagstiftningen
- Upprätta en särskild plan för hur skogsbrandsbevakningen med flyg i länet ska genomföras
- Uppgiften att överta ansvar för räddningstjänsten i berörda kommuner när det krävs omfattande räddningsinsatser i kommunal räddningstjänst har övergått till Civilområdena

Länsstyrelsens roll i totalförsvaret

Sammanhållande för totalförsvarets civila delar inom länet

Värna civilbefolkningen,

Säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna,

Bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld,

Upprätthålla en nödvändig försörjning – Lst samordnar men alla verksamheters eget ansvar

Upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan,

Bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred,

Med tillgängliga resurser bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser

Till länsstyrelsens egna uppgifter hör att

Besluta om civila skyddsobjekt

Besluta om uttag och förfogande över fastigheter, transportmedel och radiosändare

Lista och märka ut kulturegendom

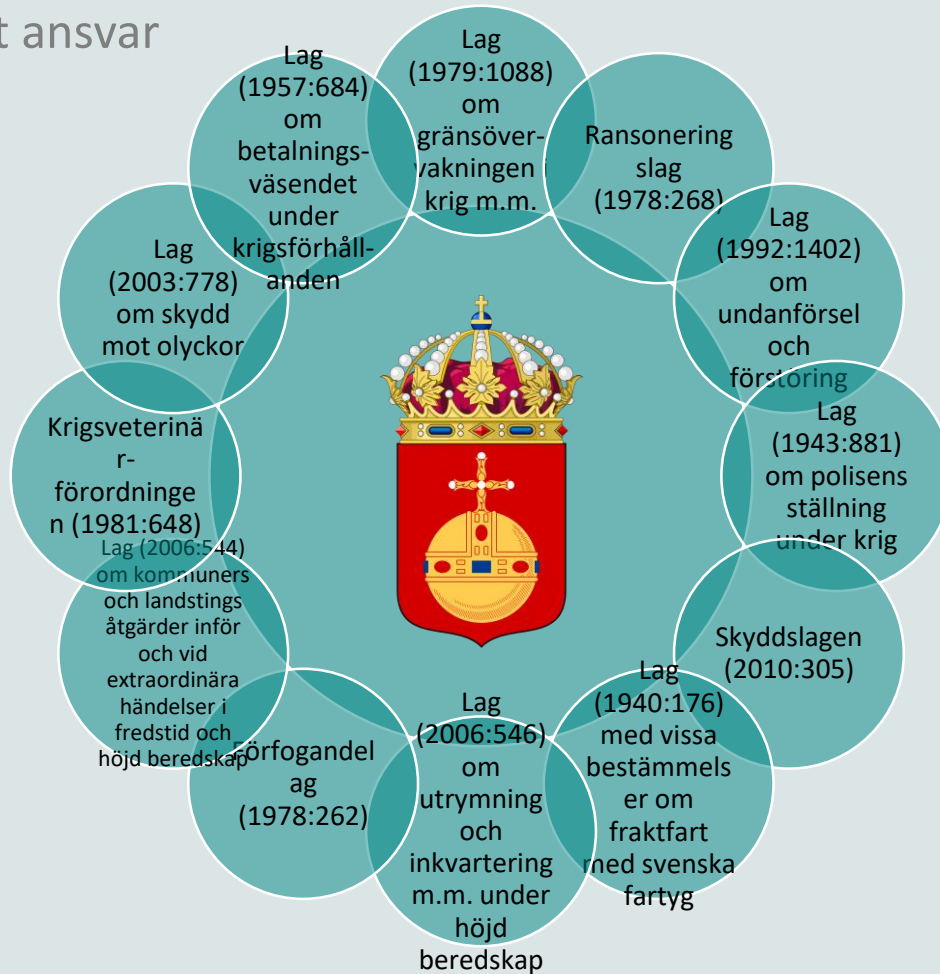
Ansvara för undanförsel och förstöring – bla av samhällsviktiga resurser, infrastruktur mm.

Skapa organisationsplan för krigsveterinärområdet och leda veterinärverksamheten

Besluta om utrymning och förbud mot inflyttning

Särskilt ansvar

Förordning (2017:870) om länsstyrelsernas krisberedskap och uppgifter vid höjd beredskap

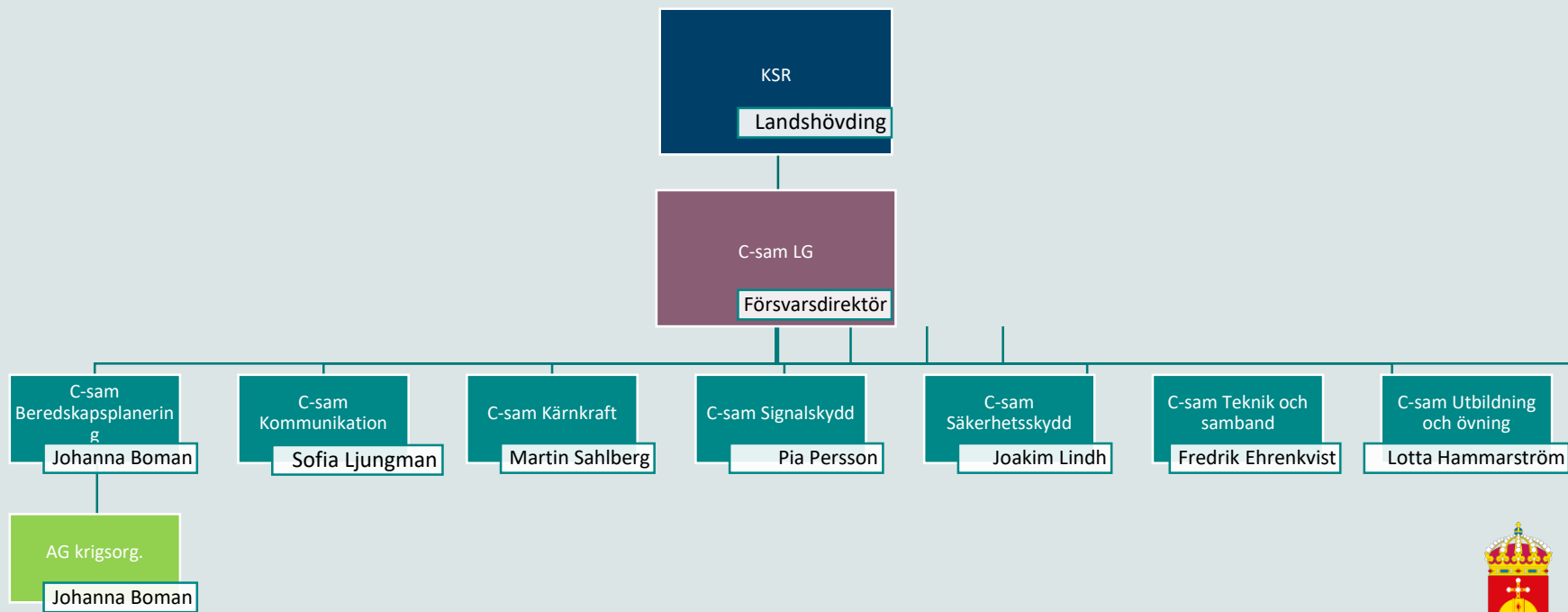
6§ Länsstyrelsen ska som högsta civila totalförsvarsmyndighet inom länet verka för att största möjliga försvarseffekt uppnås.

Länsstyrelsen ska särskilt

1. samordna de civila försvarsåtgärderna,
2. verka för att sådan verksamhet hos civila myndigheter och andra civila organ som har betydelse för försvarsansträngningarna bedrivs med en enhetlig inriktning,
3. i samråd med Försvarsmakten verka för att det civila och det militära försvaret samordnas, och
4. verka för att länets tillgångar fördelas och utnyttjas så att försvarsansträngningarna främjas.

Struktur för C-sam

Regionalt krissamverkansråd

Ordförande: Landshövding
Föredragande: Försvarsdirektör

- Länets åtta kommuner
- Mellersta militärregionen
- Region Uppsala
- Uppsala universitet
- Sveriges lantbruksuniversitet
- Lantbrukarnas riksförbund
- Sveriges veterinärmedicinska anstalt
- Livsmedelsverket
- Uppsala garnison
- Trafikverket
- Handelskammaren i Uppsala
- Polismyndigheten
- Forsmarks kraftgrupp AB
- Säkerhetspolisen
- Migrationsverket
- Svenska Kyrkan
- Läkemedelsverket
- Enköpings garnison

Deltagande inom c-sam

Länsstyrelsen är sammanhållande för arbetet inom C-sam.

De som genom avsiktsförklaringen ingår i samverkan är:

- Länets 8 kommuner
- Region Uppsala
- Räddningstjänsterna
- MRM
- Polismyndigheten
- Säkerhetspolisen

Ingår i avsiktsförklaringen

Under en händelse kan även ytterligare aktörer kallas till samverkan utifrån specifika behov.

Beredskapssektorer och Civilområden från 1 okt 2022

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Ny struktur för krisberedskap och civilt försvar

Nya förordningar och förändringar av tidigare förordningar - den nya strukturen gäller från 1 oktober 2022

Förordning om civilområdesansvariga länsstyrelser SFS-nummer 2022:525

Förordning om ändring i förordningen (2017:870) om länsstyrelsernas krisberedskap och uppgifter vid höjd beredskap SFS-nummer 2022:569

Förordning om ändring i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion SFS-nummer 2022:568

Förordning om ändring i förordningen (2015:1053) om totalförsvar och höjd beredskap
SFS-nummer 2022:563

Förordning om statliga myndigheters beredskap
SFS-nummer 2022:524

10 BEREDSKAPSSEKTORER

BEREDSKAPSMYNDIGHETER

Affärsverket svenska kraftnät

Arbetsförmedlingen

Bolagsverket

Domstolsverket

E-hälsomyndigheten

Energimarknadsinspektionen

Finansinspektionen

Folkhälsomyndigheten

Försäkringskassan

Kriminalvården

Kustbevakningen

Lantmäteriet

Livsmedelsverket

Luffartsverket

Läkemedelsverket

Länsstyrelserna (21 st)

Migrationsverket

Myndigheten för digital förvaltning

Myndigheten för psykologiskt försvar

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Naturvårdsverket

Pensionsmyndigheten

Polismyndigheten

Post- och telestyrelsen

Riksgäldskontoret

Sjöfartsverket

Skatteverket

Socialstyrelsen

Statens energimyndighet

Statens jordbruksverk

Statens servicecenter

Statens skolverk

Statens veterinärmedicinska anstalt

Strålsäkerhetsmyndigheten

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Säkerhetspolisen

Trafikverket

Transportstyrelsen

Tullverket

Åklagarmyndigheten

INDELNING I CIVILOMRADEN

VÄSTRA CIVILOMRÅDET
Hallands och Västra Götalands län
ANSVARIG LÄNSSTYRELSE
Länsstyrelsen Västra Götalands län

SÖDRA CIVILOMRÅDET
Kronoberg, Blekinge och Skåne län
ANSVARIG LÄNSSTYRELSE
Länsstyrelsen i Skåne län

NORRA CIVILOMRÅDET
Västernorrlands, Jämtlands,
Västerbotten och Norrbottens län
ANSVARIG LÄNSSTYRELSE
Länsstyrelsen i Norrbottens län

MELLERSTA CIVILOMRÅDET
Uppsala, Södermanlands,
Västmanlands, Värmlands, Örebro,
Dalarnas och Gävleborgs län
ANSVARIG LÄNSSTYRELSE
Länsstyrelsen i Örebro län

ÖSTRA CIVILOMRÅDET
Stockholms och Gotlands län
ANSVARIG LÄNSSTYRELSE
Länsstyrelsen i Stockholms län

SYDÖSTRA CIVILOMRÅDET
Jönköpings, Kalmar och
Östergötlands län
ANSVARIG LÄNSSTYRELSE
Länsstyrelsen i Östergötlands län

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Mellersta civilområdet

En yta större än Ungern

1,9 miljoner invånare

79 kommuner

4 Polisregioner

2 Militärregioner

7 regioner

7 länsstyrelser

Minst 80 medarbetare vid länsstyrelserna inom

Samhällsskydd och beredskap inkluderande civilt försvar

Civo-kansli i Örebro 12 medarbetare totalt

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Kommunernas roll inom totalförsvaret

I lagen (2006:544) om kommuners och regionernas åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap samt tillhörande förordning finns bestämmelser om förberedelser för och verksamhet under såväl fredstid som höjd beredskap som kommuner och regioner ska vidta. Kommuner och regioner ska få ersättning av staten för kostnader för de förberedande uppgifter som de utför enligt denna lag.

En närmare precisering av uppgifter och ersättning enligt den lagen regleras i överenskommelser som tecknas mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) för statens räkning samt Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Totalförsvaret är verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Under högsta beredskap är totalförsvaret all samhällsverksamhet som då ska bedrivas. Reglering om detta finns i lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap.

[Uppgifter och stöd till kommuner enligt överenskommelser \(msb.se\)](https://www.msb.se/om-oss/uppdrag/uppdrag-och-stod-till-kommuner-enligt-overenskommelser)

[Överenskommelse kommuner civilt försvar 2022 \(msb.se\)](https://www.msb.se/om-oss/uppdrag/overenskommelse-kommuner-civilt-forsvar-2022)

LEH i normalläget resp. LEH under höjd beredskap

Lagen (2006:544) om kommuners och regioner åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Enligt LEH ska kommunerna

- minska sårbarheten i sin verksamhet
- ha en god förmåga att hantera krissituationer i fredstid
- genom detta uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar
- planera och förbereda så att verksamheten fungerar även under krig
 - risk- och sårbarhetsanalys (RSA) som grund
 - geografiskt områdesansvar

Under höjd beredskap

- ansvarar kommunstyrelsen för ledningen av det civila försvaret inom sin organisation
- ska kommunen vidta de åtgärder som behövs för försörjning med nödvändiga varor, medverka vid bl.a. ransonering och vid genomförande av åtgärder i övrigt som är viktiga för landets försörjning

Skyldighet för kommuner (och regioner) att hjälpa varann i vissa fall finns kopplat till *krig* och *krigsfara* (4 kap 2 § LEH)

FEH- höjd beredskap

Förordning (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

- Varje kommun ska ha de planer som behövs för sin verksamhet under höjd beredskap.
- Man ska hålla länsstyrelsen underrättad om förhållanden av betydelse för det civila försvaret inom sitt område.

Ett ex. på krav på planering i speciallagstiftning:

- Kommunens planläggning av grundskolverksamheten under krig och krigsfara - ska ske i fredstid efter samråd med bl.a. Lst

(Se 12 § F (1991:1195) om skolväsendet under krig och krigsfara m.m.)

Förordning (1991:1195) om skolväsendet under krig och vid krigsfara m.m

11 § Om personal, lokaler och utrustning för en kommuns gymnasieskola eller kommunala vuxenutbildning behövs för arbetsmarknadsutbildning eller annan utbildning inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program, får länsstyrelsen på begäran av Arbetsförmedlingen besluta att kommunens gymnasieskola eller kommunala vuxenutbildning ska läggas ned och att resurserna i stället ska ställas till förfogande för den arbetsmarknadspolitiskt motiverade utbildningen. Detta gäller dock inte den utbildning inom vårdområdet som avses i 8 §.

Ett beslut enligt första stycket ska gälla framför ett beslut av huvudmannen enligt 10 §.

Första stycket första meningen ska också tillämpas på en regions gymnasieskola och kommunala vuxenutbildning när det gäller resurser för utbildning på andra områden än vårdområdet. Förordning (2020:455).

Planläggning av utbildningsverksamhet

12 § /Träder i kraft 2023-04-11/ En kommuns och en regions planläggning enligt 4 § förordningen (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap ska, i fråga om den skolverksamhet som avses i denna förordning, ske efter samråd med Statens skolverk, länsstyrelsen och Arbetsförmedlingen. Förordning (2023:118).

13 § Kommuner och regioner ska underrätta länsstyrelsen om behovet av lokaler för skolverksamheten under krig och vid krigsfara. Länsstyrelsen beslutar, enligt förordningen (1992:391) om uttagning av egendom för totalförsvarets behov, vilka lokaler som får användas för skolverksamheten. Förordning (2019:1011).

Samhällsviktig verksamhet och kontinuitetshantering *i kris och under höjd beredskap*

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Fjärrvärme och
fjärrkyla

Betalningsförmedling

Infrastruktur för elektroniska
kommunikationer

Utbildning för barn
och unga

Avfallshantering

Livsmedelsdistribution

Räddningsinsatser

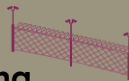
Sjötransporter

Utbetalningar av
ersättningar

Brottsbekämpning och
upprätthålla allmän ordning

Hälso- och sjukvård

Övrig industri

Styrning, ledning och
förvaltning

Personalförsörja
samhällsviktig verksamhet

Exempel på viktiga samhälls- funktioner

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Vad är samhällsviktig verksamhet för er?

Vad är kontinuitetshantering för er?

Samhällsviktig verksamhet

- Vad är samhällsviktig verksamhet?
*”Med **samhällsviktig verksamhet** avses verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer **samhällsfunktioner** som är nödvändiga för samhällets **grundläggande behov, värden eller säkerhet**” - MSB*
- Vilka är samhällsfunktionerna som är nödvändiga för samhället?
- Vad är *grundläggande behov, värden och säkerhet* i det här sammanhanget?

- **Grundläggande behov** är till exempel, mat, vatten, värme, vård, omsorg och kommunikation.
- **Värden** är det vi värdesätter mest och tycker är viktigast att skydda.
 - Människors liv och hälsa, samhällets funktionalitet, demokrati, rättssäkerhet samt mänskliga fri- och rättigheter, miljö, ekonomiska värden samt vår nationella suveränitet.
- **Säkerhet** är vår nationella säkerhet och suveränitet samt att värna om fred, vår demokrati och frihet.

56 VIKTIGA SAMHÄLLSFUNKTIONER

Allmänna val
Avfallshantering
Avlopp
Betalningsförmedling
Betrodda tjänster
Bygg och anläggning
Djrhälsovård
Dricksvatten
El
Energigas
Finansiell stabilitet
Finansiering av offentlig verksamhet
Finansiering och sparande
Fjärrvärme och fjärrkyla
Flytande drivmedel och bränslen

Fysiskt skydd
Försäkring
Grunddata
Gränsskydd och gränsövervakning
Hantering av avlidna och begravningar
Hälsö- och sjukvård
infrastruktur och tjänster för elektroniska kommunikationer
Infrastruktur och tjänster för lagring och bearbetning av information
Järnvägstransporter
Kollektivtrafik
Krishantering
Livsmedelsdistribution
Livsmedelskontroll

Livsmedelstillverkning
Lufttransporter
Läkemedelsförsörjning
Medicinskt skydd och smittskydd
Måltidsverksamhet
Nyheter och samhällsinformation
Omsorg av barn
Omsorg och socialtjänst
Parlamentarisk process
Personalförsörja samhällsviktig verksamhet
Post
Primärproduktion
Räddningstjänst
Sjukvårdsprodukter

Sjötransporter
Skyddsverksamhet
Styrning, ledning och förvaltning
Tandvård
Terminaler
Upprätthållande av allmän ordning och brottsbekämpning
Utbetalningar av ersättningar
Utbildning för barn och unga
Utrikeshandel
Varning och alarmering
Vägtransporter
Övrig handel
Övrig industri
Övrig utbildning och forskning

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Betydelse ur ett totalförsvarsperspektiv

- Samhällsfunktionerna, och därav samhällsviktig verksamhet, behöver fungera även under höjd beredskap.
- Vår motståndskraft och försvarsvilja stärks när samhället klarar av att fungera under påfrestning.
- Exempel:
En person som omfattas av totalförsvarsplikten (värnplikt, civilplikt och tjänsteplikt) kommer i högre grad att vara motiverad att bidra till samhället om hen vet att barn och gamla blir väl omhändertagna under tiden.

Skydd av samhällsviktig verksamhet

- *Hur* skyddar vi samhällsviktig verksamhet?

Systematiskt arbete i tre komponenter

- **Riskhantering** – identifiera, bearbeta, värdera, hantera och kontrollera risker
- **Kontinuitetshantering** – planering för att kunna upprätthålla verksamhet på en acceptabel nivå
- **Hantering av händelser** – förberedelser för att hantera eventuella händelser

- *Vem* skyddar samhällsviktig verksamhet?

Aktörer som äger eller driver samhällsviktiga verksamheter har ett ansvar att skydda sin verksamhet

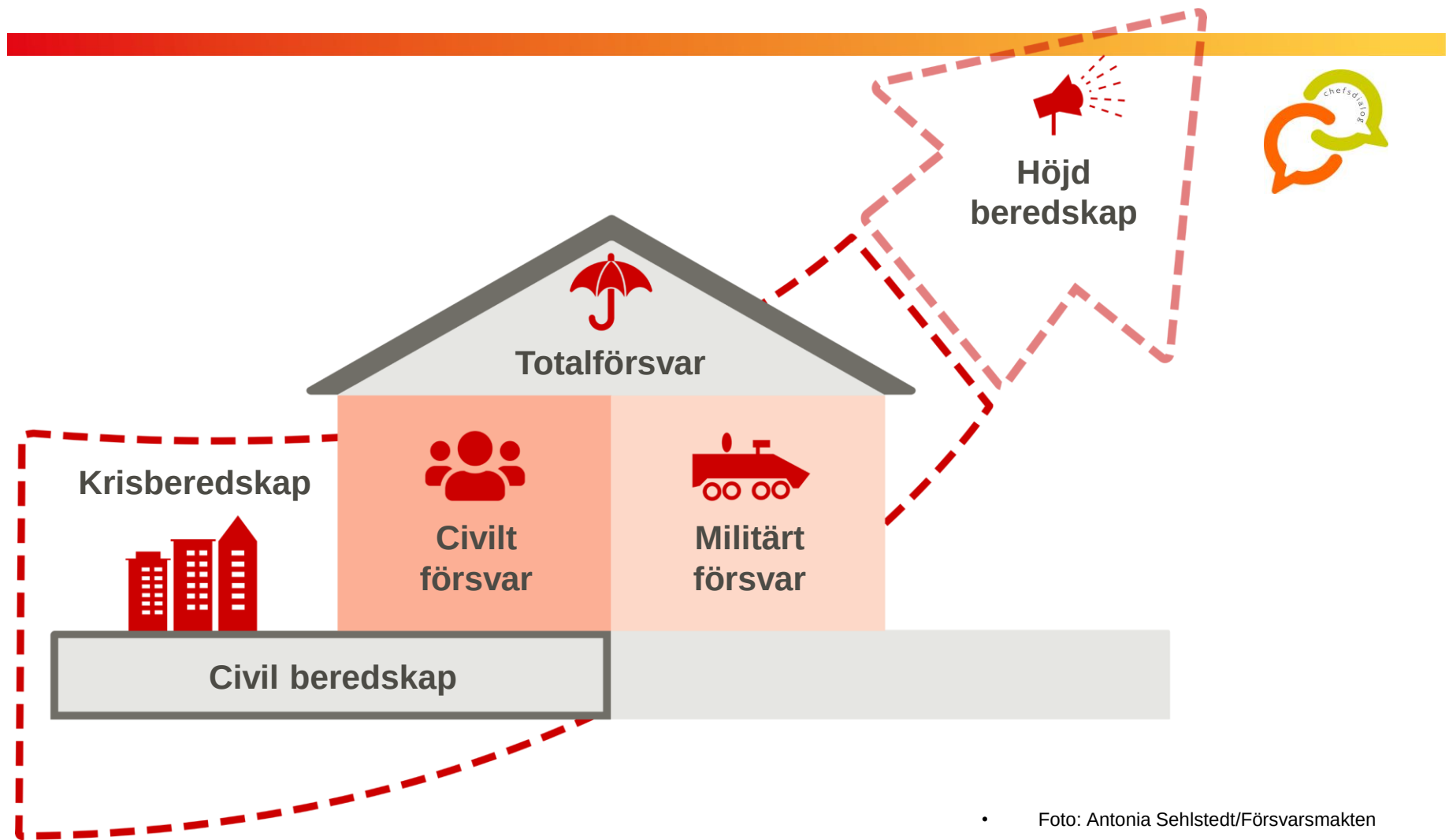
Bistå varandra inom organisationen

Ta stöd eller inspiration från andra organisationer

Kommunens roll och ansvar i det civila försvaret

Uppdrag från KS

Kommunstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att ta fram förslag till krigsorganisation samt dess bemanning.

Arbetet ska följa principer om att kommunen så långt som möjligt ska bedriva sin ordinarie verksamhet även under extraordinära förhållanden, samt att krigsplacering av personal ska göras för att uppfylla detta.

Krigsorganisation

- Ledningsorganisation
- Vilka verksamheter ska fortsätta bedrivas och således ingå i krigsorganisation
- Vilka verksamheter som inte ingår i krigsorganisation
- Verksamheter som tillkommer utöver ordinarie organisation
- Hur krigsorganisationen bemannas

Bemanningsorganisation

- Krigsplacering av anställda
- Frivilliga försvarsorganisationer
- Personalförstärkningar, till exempel hyrpersonal

Krigsplacering

Krigsplacering innebär att:

- Kommunen tar de egna anställda i anspråk så ingen annan aktör kan
- De anställda får information om att de är krigsplacerade och var de ska infinna sig
- Inga skyldigheter i fredstid
- Skyldigheten att tjänstgöra aktualiseras vid höjd beredskap genom att regeringen föreskriver allmän tjänsteplikt
- Arbetsskyldighetens ram, tillexempel tid, kan utvidgas vid höjd beredskap.
Arbetsgivaren får utvidgade möjligheter att tillfälligt omplacera medarbetare.
 - Arbetstidsförordningen (1982:901)
 - Arbetsrättslig beredskapslag (1987:1262)
 - Kollektivavtal för krigs- och beredskapstillstånd

Även utan krigsplacering gäller skyldighet för de anställda att infinna sig på sina arbetsplatser såväl i fredstid och höjd beredskap

Krigsplacering – vad händer nu?

- Kommunikation med medarbetare
- Information till fackliga organisationer
- Disponibilitetskontroll
- Samråd med annan aktör vid behov
- Facklig samverkan inför beslut
- Beslut om krigsplacering
- Meddelande till varje person
- Utbilda och öva krigsplacerade

Frågor?

Tack för idag!

